

ตัวชี้วัดและเกณฑ์การประเมิน “ชุมชนคุณธรรม”

ชุมชนคุณธรรม เป็นชุมชนที่อยู่รวมกันเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พุทธศักราช ๒๔๕๗ และแก้ไขฉบับที่ ๑๒ หรือเป็นชุมชนที่อยู่รวมกันโดยธรรมชาติ มีระบบความสัมพันธ์ที่เป็นและไม่เป็นทางการ ไม่มีการบังคับบัญชา มีวัฒนธรรมที่เหมือนหรือแตกต่างหลากหลาย อาจมีบทบาทภารกิจในการทำกิจกรรมเฉพาะด้านตามความสนใจและประโยชน์เฉพาะกลุ่ม การประเมินผล การพัฒนาชุมชนคุณธรรม จึงมีความละเอียดอ่อนต้องคำนึงถึงบริบทที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม การเป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบจำเป็นต้องมีตัวชี้วัดที่เป็นพฤติกรรมบ่งชี้ในเชิงประจักษ์ในลักษณะที่เป็นมาตรฐานกลางของชุมชนคุณธรรมต้นแบบ ซึ่งในแต่ละพื้นที่จำเป็นต้องมีมาตรฐานกลางเดียวกันที่สามารถนำมาประเมินชุมชนต่าง ๆ ได้ทั้งหมด เพื่อให้เป็นที่ยอมรับจากบุคคลทั่วไปว่าชุมชนนั้นเป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบที่แท้จริง

เกณฑ์การประเมินชุมชนคุณธรรม แบ่งการประเมินออกเป็น ๒ ส่วน คือ

๑) **การประเมินผลลัพธ์จากพฤติกรรมของคนในชุมชนที่เปลี่ยนแปลง** เป็นเป้าหมายของความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนคุณธรรมต้นแบบที่พิสูจน์ได้และมองเห็นได้อย่างเด่นชัด และสามารถอธิบาย “คุณลักษณะของชุมชนคุณธรรมต้นแบบ” ได้อย่างชัดเจน

๒) **การประเมินกระบวนการพัฒนาชุมชนคุณธรรม** เป็นการประเมินกระบวนการที่เป็นฐานให้เกิดพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงของคนในชุมชน โดยเน้นพื้นที่เป็นฐานในการประเมิน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเกิดจากการบูรณาการการทำงานในทุกภาคส่วนของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร่วมกับภาคีเครือข่ายในภาคประชาชนในพื้นที่ อันเป็นกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาชุมชนคุณธรรมในมิติที่หลากหลาย เพื่อเสริมสร้างชุมชนให้เป็นชุมชนคุณธรรมต้นแบบ ที่มีการพัฒนาในทุกด้านโดยเฉพาะการเติมเต็มในด้านศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมที่งดงามของชาติ ทั้งนี้ เพื่อให้คนในชุมชนมีชีวิตที่ดีขึ้น และมีความสุขอย่างยั่งยืน

เกณฑ์การให้คะแนน

โดยแบ่งเกณฑ์การให้คะแนนเป็น ๓ ระดับ ตาม “แบบประเมินชุมชนคุณธรรม” ดังนี้

ระดับที่ ๑ ชุมชนส่งเสริมคุณธรรม

มีการดำเนินการในทุกข้อของระดับที่ ๑

ผ่านเกณฑ์การประเมินคะแนนรวมไม่น้อยกว่า ๓ คะแนน (ผ่านระดับที่ ๑)

ระดับที่ ๒ ชุมชนคุณธรรม

มีการดำเนินการในทุกข้อของระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒

ผ่านเกณฑ์การประเมินคะแนนรวมไม่น้อยกว่า ๖ คะแนน (ผ่านระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒)

ระดับที่ ๓ ชุมชนคุณธรรมต้นแบบ

มีการดำเนินการในทุกข้อของระดับที่ ๑ ระดับที่ ๒ และระดับที่ ๓

ผ่านเกณฑ์การประเมินคะแนนรวมไม่น้อยกว่า ๙ คะแนน (ผ่านระดับที่ ๑ ระดับที่ ๒ และระดับที่ ๓)

ในกรณีที่ชุมชนได้คะแนนน้อยกว่า ๓ คะแนน ให้จัดไว้ในกลุ่ม “ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการ”

การประเมินชุมชนคุณธรรม	เกณฑ์การให้คะแนน			รวม
	๒	๑	๐	
ประเมินระดับที่ ๑				
ชุมชนส่งเสริมคุณธรรม (ข้อ ๑-๓)				
การประเมินกระบวนการพัฒนาชุมชน				
๑) ชุมชนมีผู้นำและคนในชุมชนเห็นพ้องร่วมกัน ประกาศข้อตกลง (ธรรมนูญ เจตนารมณ์) ที่จะพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนคุณธรรม	จำนวนครัวเรือน ๘๐% ขึ้นไป ที่ร่วมประกาศ ข้อตกลงโดยทำเป็น ลายลักษณ์อักษร	จำนวนครัวเรือน ๕๐-๗๙% ที่ร่วมประกาศ ข้อตกลงโดยทำเป็น ลายลักษณ์อักษร	ต่ำกว่า ๕๐% หรือไม่มีการ ปฏิบัติ	
๒) ชุมชนร่วมกันกำหนดเป้าหมาย “ปัญหาที่ยากแค้น” จำนวน ๓-๕ เรื่อง เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความยากจน ปัญหาทางสังคม ปัญหาการทะเลาะวิวาท การเล่นการพนัน การลักขโมย การมีหนี้สิน รายได้ไม่เพียงพอ การเก็บออมเงิน การทำบัญชีครัวเรือน การ จัดการกับขยะ การจัดการกับน้ำเน่า ฯลฯ และร่วมกันกำหนดเป้าหมายใน “ความดีที่ อยากทำ” จำนวน ๓-๕ เรื่อง เช่น การเทิดทูน สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การปฏิบัติตามคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา หรือคุณธรรมอื่น ๆ ลด ละ เลิก อบายมุข ฯลฯ	จำนวนครัวเรือน ๘๐% ขึ้นไป ร่วมกำหนดเป้าหมาย ใน “ปัญหาที่ยากแค้น” และ “ความดีที่อยากทำ” ครอบคลุมคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา	จำนวนครัวเรือน ๕๐-๗๙% ร่วมกำหนดเป้าหมาย ใน “ปัญหาที่ยากแค้น” และ “ความดีที่อยากทำ” ครอบคลุมคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา	ต่ำกว่า ๕๐% หรือไม่มีการ ปฏิบัติ	
๓) ชุมชนร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาส่งเสริม คุณธรรมของชุมชนเกี่ยวกับปัญหาที่ยากแค้น และความดีที่อยากทำ ซึ่งเป็นความต้องการ ของคนในชุมชนเพื่อประโยชน์สุขของชุมชน (การระเบิดจากข้างใน)	จำนวนครัวเรือน ๘๐% ขึ้นไป มีส่วนร่วมประชุม ประชาคม จัดทำ แผนพัฒนาส่งเสริม คุณธรรมของชุมชน โดยมีการมอบหมาย ผู้รับผิดชอบชัดเจน	จำนวนครัวเรือน ๕๐-๗๙% มีส่วนร่วม ประชุมประชาคม จัดทำแผนพัฒนา ส่งเสริมคุณธรรมของ ชุมชนโดยมีการ มอบหมาย ผู้รับผิดชอบชัดเจน	ต่ำกว่า ๕๐% หรือไม่มีการ ปฏิบัติ	

การประเมินชุมชนคุณธรรม	เกณฑ์การให้คะแนน			รวม
	๒	๑	๐	
ประเมินระดับที่ ๒ ชุมชนคุณธรรม (ข้อ ๑-๖) การประเมินกระบวนการและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง				
๔) ความสำเร็จของชุมชนตามแผนพัฒนา ส่งเสริมคุณธรรมโดยชุมชนมีการจัดกิจกรรม แก้ไขปัญหาของชุมชน และมีการส่งเสริม การทำความดีเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และปฏิบัติตาม คุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสา หรืออื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในแผนฯ จากการ มีส่วนร่วมของคนในชุมชนและได้รับการ สนับสนุนทรัพยากรและหรือเงินทุนจาก หน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ ทำให้คนในชุมชนมีพฤติกรรม ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ไม่มีการทะเลาะวิวาท ไม่ลักขโมย ไม่เล่นการพนัน มีการเก็บออมเงิน มีรายได้เพิ่ม ฯลฯ	บรรลุผลตามตัวชี้วัด ในแผนพัฒนา ส่งเสริมคุณธรรม ของชุมชน อย่างน้อย ๔๐% ของแผน	บรรลุผลตามตัวชี้วัด ในแผนพัฒนา ส่งเสริมคุณธรรม ของชุมชน ๒๐-๓๙% ของแผน	น้อยกว่า ๒๐% หรือไม่มีการ ปฏิบัติ	
๕) ชุมชนมีการติดตามประเมินผลสำเร็จ เพื่อทบทวน ปรับปรุง แผนพัฒนาส่งเสริม คุณธรรมของชุมชนให้มีคุณภาพและ บรรลุผล	มีการประเมิน ผลสำเร็จและจัดทำ แผนพัฒนาส่งเสริม คุณธรรมของชุมชน ฉบับปรับปรุงและ รายงานผล	มีการประเมิน ผลสำเร็จและ รายงานผล	ไม่มี	
๖) ชุมชนมีการประกาศยกย่องเชิดชูบุคคล ผู้ทำความดีและหรือบุคคลผู้มีคุณธรรม ในชุมชนและหรือบุคคลอื่นที่ทำความดีให้กับ ชุมชน	มีการประกาศ ยกย่องเชิดชูบุคคล ผู้ทำความดีและหรือ บุคคลผู้มีคุณธรรม ในชุมชนและหรือ บุคคลอื่นที่ทำความดี ให้กับชุมชนอย่าง ต่อเนื่อง	มีการประกาศ ยกย่องเชิดชูบุคคล ผู้ทำความดีและหรือ บุคคลผู้มีคุณธรรม ในชุมชนและหรือ บุคคลอื่นที่ทำความดี ให้กับชุมชน	ไม่มี	

การประเมินชุมชนคุณธรรม	เกณฑ์การให้คะแนน			รวม
	๒	๑	๐	
ประเมินระดับที่ ๓ ชุมชนคุณธรรมต้นแบบ (ข้อ ๑-๙) การประเมินกระบวนการและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลง				
๗) ความสำเร็จของชุมชนบรรลุผลตามแผนพัฒนา ส่งเสริมคุณธรรมโดยชุมชนมีการจัดกิจกรรม แก้ไขปัญหาของชุมชนทำให้ปัญหาของชุมชน ได้รับการแก้ไข และมีการส่งเสริมการทำความดี เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และปฏิบัติตามคุณธรรม พอเพียง วินัย สุจริต จิตอาสาหรืออื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในแผนฯ จากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและได้รับการ สนับสนุนทรัพยากร และหรือเงินทุนจาก หน่วยงานภาคประชารัฐในพื้นที่ ทำให้คน ในชุมชนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป ในทางที่ดีขึ้น เช่น ไม่มีการทะเลาะวิวาท ไม่ลักขโมย ไม่เล่นการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับ สิ่งเสพติด มีการเก็บออมเงิน มีรายได้เพิ่ม ฯลฯ ทำให้คนในชุมชนมีความสุข	บรรลุผลตามตัวชี้วัด ในแผนพัฒนาส่งเสริม คุณธรรมของชุมชน ๘๐-๑๐๐% ของแผน และคนในชุมชน ๘๐% มีความสุข	บรรลุผลตามตัวชี้วัด ในแผนพัฒนาส่งเสริม คุณธรรมของชุมชน ๕๐-๗๙ % ของแผน และคนในชุมชน ๕๐-๗๙ % มีความสุข	น้อยกว่า ๕๐% หรือไม่มีการ ปฏิบัติ	
๘) ชุมชนมีการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เพิ่มเติม ใน ๓ มิติ คือ การนำหลักธรรม ทางศาสนา หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และวิถีวัฒนธรรมที่ดั้งเดิม มาแก้ปัญหาของ ชุมชน และบ่มเพาะคุณธรรมความดีที่อยากทำ	มีการจัดกิจกรรม เพิ่มเติมจนครบ ทั้ง ๓ มิติ	มีการจัดกิจกรรม เพิ่มเติมเพียง ๑-๒ มิติ	ไม่มีการ ปฏิบัติ	
๙) ชุมชนมีองค์ความรู้จากการเป็นชุมชน คุณธรรมต้นแบบ สามารถเป็นแหล่ง แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอด เพื่อขยายผล ไปสู่ชุมชนอื่น	เป็นศูนย์เรียนรู้ เปิดเวทีขยายผล ให้เกิดชุมชนส่งเสริม คุณธรรมใหม่ อย่างน้อย ๔ ชุมชน	เป็นศูนย์เรียนรู้ เปิดเวทีขยายผล ให้เกิดชุมชนส่งเสริม คุณธรรมใหม่ อย่างน้อย ๓ ชุมชน	ไม่มีการ ปฏิบัติ	
รวมคะแนน				